

**ДЕРЖАВНА КОМІСІЯ З РЕГУЛЮВАННЯ РИНКІВ ФІНАНСОВИХ
ПОСЛУГ УКРАЇНИ
РОЗПОРЯДЖЕННЯ
08.10.2009 № 741**

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
18 листопада 2009 р.
за № 1099/17115

**Про затвердження Положення про обов'язкові критерії
та нормативи достатності, диверсифікованості та
якості активів, якими представлені страхові резерви з
видів страхування, інших, ніж страхування життя**

{Із змінами, внесеними згідно з Розпорядженнями Національної комісії, що
здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг

[№ 2421 від 27.11.2012](#)

[№ 1259 від 24.04.2014](#)}

Відповідно до [статей 28](#) та [29](#) Закону України "Про фінансові послуги та державне
регулювання ринків фінансових послуг", [підпункту 11 пункту 4](#) Положення про
Державну комісію з регулювання ринків фінансових послуг України, затвердженого
Указом Президента України від 4 квітня 2003 року № 292, та з метою забезпечення
стабільності діяльності страховиків і захисту прав споживачів послуг у сфері
страхування Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг
України **ПОСТАНОВИЛА:**

1. Затвердити [Положення про обов'язкові критерії та нормативи достатності,
диверсифікованості та якості активів, якими представлені страхові резерви з видів
страхування, інших, ніж страхування життя](#), що додається.

2. Страховикам, які мають ліцензію(ї) на здійснення видів страхування, інших, ніж
страхування життя, привести свої активи у відповідність до вимог зазначеного
Положення до 31 грудня 2009 року.

3. При застосуванні до страховика заходу впливу у вигляді затвердження
Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових
послуг, плану відновлення фінансової стабільності страховика може бути встановлено
тимчасове включення прийнятних активів, перелічених у [розділі III](#) зазначеного
Положення, до розрахунку суми прийнятних активів в обсягах, що відрізняються від
встановлених у [розділі IV](#) зазначеного Положення.

{Пункт 3 із змінами, внесеними згідно з Розпорядженням Національної комісії, що
здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [№ 2421 від 27.11.2012](#)}

4. Департаменту стандартів регулювання та нагляду за фінансовими установами
разом з управлінням правового забезпечення подати це розпорядження до Міністерства
юстиції України для державної реєстрації.

5. Сектору зв'язків з громадськістю та протоколу забезпечити опублікування цього розпорядження в засобах масової інформації після його державної реєстрації.

6. Це розпорядження набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

7. Контроль за виконанням цього розпорядження покласти на першого заступника Голови відповідно до розподілу обов'язків.

Голова Комісії

В. Сулов

ПОГОДЖЕНО:

Голова Державного комітету України
з питань регуляторної політики та підприємництва

О. Кужель

Т.в.о. Голови Державної комісії з цінних паперів
та фондового ринку

С. Бірюк

Протокол засідання Комісії
від 08.10.2009 № 514

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Розпорядження Державної
комісії з регулювання ринків
фінансових послуг України
08.10.2009 № 741**

**Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
18 листопада 2009 р.
за № 1099/17115**

ПОЛОЖЕННЯ
про обов'язкові критерії та нормативи достатності,
диверсифікованості та якості активів, якими
представлені страхові резерви з видів страхування,
інших, ніж страхування життя

I. Загальні положення

1. Це Положення розроблено відповідно до [статей 28](#) та [29](#) Закону України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг", статей 30 та 31 [Закону України](#) "Про страхування", [Закону України](#) "Про цінні папери та фондовий ринок", [підпункту 18 пункту 4](#) Положення про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, затвердженого Указом Президента України від 23 листопада 2011 року № 1070.

{Пункт 1 розділу I із змінами, внесеними згідно з Розпорядженням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [№ 2421 від 27.11.2012](#)}

2. Цим Положенням установлюються обов'язкові критерії та нормативи достатності, диверсифікованості та якості активів, якими представлені страхові резерви з видів страхування, інших, ніж страхування життя (далі - нормативи достатності, диверсифікованості та якості активів), з метою забезпечення стабільного фінансового стану страховика, який має ліцензію(ї) на здійснення видів страхування, інших, ніж страхування життя (далі - страховик).

3. У цьому Положенні терміни вживаються в такому значенні:

нерухоме майно - земельні ділянки, що належать на праві власності, будівлі, споруди, які розташовуються на земельній ділянці та щодо яких страховиком здійснено державну реєстрацію прав власності на таке нерухоме майно;

прийнятні активи - активи страховика, які відповідають критеріям якості активів страховика, установленим у [розділі III](#) цього Положення;

страхові резерви - величина, яка визначає грошову оцінку зобов'язань страховика за договорами страхування (перестраховання), розрахована відповідно до вимог законодавства з метою забезпечення майбутніх страхових виплат залежно від видів страхування (перестраховання);

сума прийнятних активів - це сукупна вартість у національній валюті активів страховика, яка визначається за балансовою вартістю таких активів, якщо інше не передбачено цим Положенням, які відповідають критеріям якості активів страховика, установленим у розділі III цього Положення;

частка перестраховиків у страхових резервах - сума часток перестраховиків у страхових резервах страховика, розрахована відповідно до вимог законодавства, за виключенням суми часток перестраховиків-резидентів у страхових резервах, дію ліцензії(й) яких з відповідних видів страхування анульовано на дату розрахунку, та суми часток перестраховиків-нерезидентів у страхових резервах, які на момент укладення відповідного договору перестраховання не відповідали вимогам, встановленим законодавством з питань регулювання ринків фінансових послуг.

Інші терміни, які використовуються в цьому Положенні, вживаються відповідно до Законів України ["Про страхування"](#), ["Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг"](#), ["Про цінні папери та фондовий ринок"](#) та інших нормативно-правових актів.

II. Норматив достатності активів

1. Страховик зобов'язаний на будь-яку дату дотримуватися нормативу достатності активів, якими представлені страхові резерви з видів страхування, інших, ніж страхування життя (далі - норматив достатності активів).

2. Норматив достатності активів - сума прийнятних активів, які відповідають нормативам диверсифікованості активів, встановленим у [розділі IV](#) цього Положення, на будь-яку дату має бути не меншою за суму страхових резервів.

III. Вимоги до якості активів страховика та особливості розрахунку суми прийнятних активів

1. До суми прийнятних активів, яка розраховується з метою дотримання нормативу достатності активів, можуть включатися (з урахуванням вимог та обмежень, встановлених у розділах III, IV цього Положення) такі активи:

1.1 грошові кошти на поточних рахунках;

1.2 банківські вклади (депозити), валютні вкладення згідно з валютою страхування;

1.3 нерухоме майно;

1.4 цінні папери українських емітентів:

акції;

- облігації підприємств;
  - облігації місцевих позик;
  - державні облігації України;
  - іпотечні сертифікати;
  - іпотечні облігації;
  - 1.5 акції, облігації іноземних емітентів та цінні папери іноземних держав;
  - 1.6 інвестиції в економіку України за напрямами, визначеними Кабінетом Міністрів України відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 17.08.2002 [№ 1211](#) "Про затвердження напрямів інвестування галузей економіки за рахунок коштів страхових резервів";
  - 1.7 банківські метали, в тому числі поточні та вкладні (депозитні) рахунки у банківських металах;
  - 1.8 готівка в касі в обсягах лімітів залишків каси, встановлених Національним банком України;
  - 1.9 права вимоги до перестраховиків.
2. Активи, які включаються до суми прийнятних активів, що розраховується з метою дотримання нормативу достатності активів, мають відповідати таким вимогам:
- 2.1 акції, облігації підприємств та облігації місцевих позик повинні відповідно до законодавства пройти процедуру лістингу на фондовій біржі, перебувати у біржовому реєстрі та в обігу на фондовій біржі.
У разі делістингу акцій, облігацій підприємств або облігацій місцевих позик зазначені цінні папери приймаються для представлення коштів страхових резервів у розмірі 75 відсотків від найменшого значення таких величин: біржового курсу цінних паперів на дату розрахунку або біржового курсу на останній робочий день перебування цінних паперів у лістингу;
  - 2.2 акції, облігації іноземних емітентів та цінні папери іноземних держав-емітентів включаються до суми прийнятних активів за умови відповідності вимогам щодо допуску таких цінних паперів до обігу їх на території України, встановленим Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, а також відповідності таким вимогам:
суверенні рейтинги в національній валюті, в іноземній валюті, за короткостроковими зобов'язаннями, за довгостроковими зобов'язаннями країни, в якій державою здійснено випуск цінних паперів, мають бути не нижчі за один із таких: "A3" - "Moody's Investors Service" (США), "A" - "Standard & Poor's" (США), "A" - "Fitch Ratings" (Великобританія);
кредитний рейтинг іноземного емітента облігацій має бути не нижчий за один із таких: "A3" - "Moody's Investors Service" (США), "A" - "Standard & Poor's" (США), "A" - "Fitch Ratings" (Великобританія);
іноземний емітент акцій має провадити свою діяльність не менш ніж 2 роки;
- акції, облігації іноземних емітентів мають перебувати в обігу протягом останніх 12 місяців до дати розрахунку суми прийнятних активів на організованих фондових ринках та пройти лістинг на одній із таких фондових бірж: Нью-Йоркська фондова біржа (New York Stock Exchange Inc.), Лондонська фондова біржа (London Stock Exchange), Токійська фондова біржа (Tokyo Stock Exchange), Німецька біржа /Франкфуртська фондова біржа/ (Deutsche Borse AG) - або в торговельно-інформаційній системі НАСДАК (National Association of Securities Dealers Inc.);
- {Підпункт 2.2 пункту 2 розділу III із змінами, внесеними згідно з Розпорядженням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [№ 2421 від 27.11.2012](#)}*
- 2.3 кредитний рейтинг банківської установи, в якій розміщені активи страховика, що включаються до суми прийнятних активів із метою дотримання нормативу достатності активів, повинен відповідати інвестиційному рівню за національною рейтинговою шкалою, визначеною законодавством України.

У разі зниження рівня кредитного рейтингу банківської установи, в якій розміщено активи страховика, нижче інвестиційного рівня зазначені активи можуть включатися до суми прийнятних активів у розмірі 75 відсотків їх вартості.

Для представлення коштів страхових резервів може прийматися дебіторська заборгованість за договорами банківського вкладу з банківськими установами, до яких застосовані заходи впливу у вигляді призначення тимчасової адміністрації, у розмірі 75 відсотків вартості такої заборгованості;

2.4 кредитний рейтинг цінних паперів, емітованих в Україні, які включаються до суми прийнятних активів із метою дотримання нормативу достатності активів, повинен відповідати інвестиційному рівню за національною рейтинговою шкалою, визначеною законодавством України.

Вимоги до кредитного рейтингу цінних паперів застосовуються з урахуванням норм [статті 4 - 1](#) Закону України "Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні".

У разі зниження рівня кредитного рейтингу цінних паперів зазначені цінні папери включаються до суми прийнятних активів у розмірі 75 відсотків від їх вартості, яка визначається з урахуванням вимог [пункту 5](#) цього розділу.

3. Сума прийнятних активів, яка розраховується з метою дотримання нормативу достатності активів, визначається як сума окремих статей активів балансу з урахуванням таких обмежень:

3.1 не включаються до суми прийнятних активів цінні папери емітента, щодо якого: порушене провадження у справі про банкрутство, винесена ухвала про його санацію; прийняте рішення вищого органу емітента або рішення суду, що набрало законної сили, про припинення шляхом ліквідації або визнання емітента банкрутом;

визнано недійсною емісію цінних паперів такого емітента, скасовано реєстрацію випуску цінних паперів такого емітента;

3.2 до суми прийнятних активів, яка розраховується з метою дотримання нормативу достатності активів, не включаються суми часток перестраховиків-резидентів у страхових резервах, дію ліцензії(й) яких з відповідних видів страхування анульовано на дату розрахунку, та суми часток перестраховиків-нерезидентів у страхових резервах, які на момент укладення відповідного договору перестрашування не відповідали вимогам, встановленим законодавством з питань регулювання ринків фінансових послуг;

3.3 до суми прийнятних активів, яка розраховується з метою дотримання нормативу достатності активів, не включаються позики (кредити, поворотна фінансова допомога, інші позикові кошти), цінні папери, купівля яких здійснена на умовах їх зворотного викупу, цінні папери, за якими не здійснено повної оплати їх вартості, кошти, надані банкам на умовах субординованого боргу, помилково перераховані кошти на рахунок страховика, суми страхових платежів, які підлягають поверненню страхувальнику в період, наступний за звітним, відповідно до законодавства;

{Пункт 3 розділу III доповнено новим підпунктом згідно з Розпорядженням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг № 1259 від 24.04.2014}

3.4 сума прийнятних активів, яка розраховується з метою дотримання нормативу достатності активів, збільшена на величину непростроченої дебіторської заборгованості за укладеними договорами страхування та перестрашування, повинна бути не меншою, ніж сумарна величина довгострокових та поточних зобов'язань і забезпечень (розділи II - IV пасиву балансу (Звіту про фінансовий стан)), включаючи величину страхових резервів, що розраховується відповідно до чинного законодавства.

{Пункт 3 розділу III доповнено новим підпунктом згідно з Розпорядженням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг № 1259 від 24.04.2014}

4. Активи страховика, що відповідають вимогам, установленим у розділах III, IV цього Положення, та включаються до суми прийнятних активів, при розміщенні в одній юридичній особі можуть становити разом не більше 35 відсотків суми страхових резервів, зокрема:

4.1 грошові кошти на поточних рахунках, банківські вклади (депозити), валютні вкладення, банківські метали на рахунках, відкритих у цій юридичній особі;

4.2 акції, облігації підприємств, іпотечні сертифікати, іпотечні облігації, емітентом яких є ця юридична особа;

4.3 інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України.

5. Оцінка прийнятних активів за справедливою вартістю здійснюється відповідно до вимог стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності з урахуванням вимог цього Положення.

IV. Нормативи диверсифікованості активів страховика

1. Страховик зобов'язаний на будь-яку дату дотримуватися нормативів диверсифікованості активів, якими представлені страхові резерви з видів страхування, інших, ніж страхування життя (далі - нормативи диверсифікованості активів), встановлених у пункті 2 цього розділу.

2. До суми прийнятних активів, яка розраховується з метою дотримання нормативу достатності активів, включаються активи в таких обсягах:

2.1 грошові кошти на поточних рахунках (крім розміщених на поточних рахунках грошових коштів резерву заявлених, але не виплачених збитків) - не більше 30 відсотків страхових резервів. Кошти резерву заявлених, але не виплачених збитків можуть включатися до суми прийнятних активів грошовими коштами на поточних рахунках у повному обсязі;

2.2 банківські вклади (депозити), валютні вкладення згідно з валютою страхування - разом сума грошових коштів не більше 70 відсотків страхових резервів, при цьому в кожному банку не більше 20 відсотків страхових резервів;

2.3 нерухоме майно - не більше 30 відсотків страхових резервів, при цьому в один об'єкт нерухомого майна - не більше 10 відсотків страхових резервів;

2.4 цінні папери за вказаним нижче переліком - разом не більше 40 відсотків страхових резервів, у тому числі:

акції українських емітентів - не більше 30 відсотків страхових резервів, при цьому акції одного емітента разом не більше 10 відсотків страхових резервів;

облігації підприємств українських емітентів - не більше 30 відсотків страхових резервів, при цьому облігації підприємств одного емітента разом не більше 10 відсотків страхових резервів;

акції, облігації іноземних емітентів та цінні папери іноземних держав - разом не більше 10 відсотків страхових резервів;

2.5 іпотечні сертифікати, іпотечні облігації, крім іпотечних облігацій, емітованих фінансовою установою, більше ніж 50 відсотків корпоративних прав якої належать державі та/або державним банкам, - разом не більше 10 відсотків страхових резервів, а іпотечні облігації, емітовані фінансовою установою, більше ніж 50 відсотків корпоративних прав якої належать державі та/або державним банкам, - не більше 20 відсотків страхових резервів;

{Підпункт 2.5 пункту 2 розділу IV в редакції Розпорядження Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг № 1259 від [24.04.2014](#)}

2.6 державні облігації України - не більше 80 відсотків страхових резервів;

2.7 права вимоги до перестраховиків - разом не більше 50 відсотків страхових резервів (крім частки перестраховиків у резерві заявлених, але не виплачених збитків). При цьому повинні виконуватися такі умови:

права вимоги до перестраховиків-резидентів включаються до суми прийнятних активів у розмірі не більше 20 відсотків страхових резервів до кожного такого перестраховика-резидента;

{Підпункт 2.7 пункту 2 розділу IV доповнено новим абзацом другим згідно з Розпорядженням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг № 1259 від 24.04.2014}

рейтинг фінансової надійності (стійкості) перестраховика-нерезидента, визначений міжнародними рейтинговими агентствами А.М.Вest (США), Moody's Investors Service (США), Standard & Poor's (США) або Fitch Ratings (Великобританія), повинен бути не нижчий рівня кредитного рейтингу зовнішніх довгострокових державних зобов'язань України, визначеного цими рейтинговими агентствами.

Права вимоги до перестраховиків у резерві заявлених, але не виплачених збитків приймаються у повному обсязі.

Обсяг прав вимоги до перестраховиків, який включається до суми прийнятних активів та визначається цим підпунктом, може бути збільшений на величину прав вимог до перестраховиків за договорами перестрашування ризиків за такими видами страхування:

авіаційне страхування цивільної авіації;

страхування відповідальності морського перевізника та виконавця робіт, пов'язаних із обслуговуванням морського транспорту, щодо відшкодування збитків, завданих пасажиром, багажу, пошти, вантажу, іншим користувачам морського транспорту та третім особам;

страхування об'єктів космічної діяльності (наземна інфраструктура), перелік яких затверджується Кабінетом Міністрів України за поданням Національного космічного агентства України;

страхування цивільної відповідальності суб'єктів космічної діяльності;

страхування об'єктів космічної діяльності (космічна інфраструктура), які є власністю України, щодо ризиків, пов'язаних з підготовкою до запуску космічної техніки на космодромі, запуском та експлуатацією її у космічному просторі;

страхування відповідальності щодо ризиків, пов'язаних з підготовкою до запуску космічної техніки на космодромі, запуском та експлуатацією її у космічному просторі;

страхування відповідальності власників водного транспорту (включаючи відповідальність перевізника);

страхування ліній електропередач та перетворюючого обладнання передавачів електроенергії від пошкодження внаслідок впливу стихійних лих або техногенних катастроф та від протиправних дій третіх осіб;

страхування повітряного транспорту;

страхування відповідальності власників повітряного транспорту (включаючи відповідальність перевізника);

страхування водного транспорту (морського внутрішнього та інших видів водного транспорту);

страхування цивільної відповідальності оператора ядерної установки за ядерну шкodu, яка може бути заподіяна внаслідок ядерного інциденту;

за умови, що ці перестраховики відповідають таким вимогам:

рейтинг фінансової надійності перестраховика-резидента, визначений уповноваженими рейтинговими агентствами та/або міжнародними рейтинговими агентствами, визнаними відповідно до законодавства, не нижчий інвестиційного рівня за національною рейтинговою шкалою, визначеною законодавством України;

рейтинг фінансової надійності (стійкості) перестраховика-нерезидента, визначений міжнародними рейтинговими агентствами A.M.Best (США), Moody's Investors Service (США), Standard & Poor's (США) або Fitch Ratings (Великобританія), повинен бути не нижчий рівня кредитного рейтингу зовнішніх довгострокових державних зобов'язань України, визначеного цими рейтинговими агентствами.

Права вимоги до перестраховиків визначаються як сума часток перестраховиків у страхових резервах;

2.8 інвестиції в економіку України за напрямками, визначеними Кабінетом Міністрів України, крім інвестування в розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою, - разом не більше 20 відсотків страхових резервів. При цьому в окремий об'єкт інвестування - не більше 5 відсотків страхових резервів;

2.9 інвестиції в економіку України за напрямком, визначеним Кабінетом Міністрів України, - інвестування в розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою, - разом не більше 30 відсотків страхових резервів.

При цьому інвестування в розвиток ринку іпотечного кредитування шляхом придбання цінних паперів, емітованих Державною іпотечною установою, за якими не надана державна гарантія, - не більше 20 відсотків страхових резервів;

2.10 для представлення коштів страхових резервів приймаються іпотечні сертифікати та/або іпотечні облигації, емітовані Державною іпотечною установою, фінансовою установою, більше ніж 50 відсотків корпоративних прав якої належать державі та/або державним банкам, та іншими емітентами, - разом не більше 40 відсотків страхових резервів;

{Пункт 2 розділу IV доповнено новим підпунктом 2.10 згідно з Розпорядженням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг № 1259 від 24.04.2014}

2.11 банківські метали, в тому числі на поточні та вкладні (депозитні) рахунки в банківських металах, - разом не більше 15 відсотків страхових резервів;

2.12 облигації місцевих позик - не більше 10 відсотків страхових резервів.

V. Державний контроль

1. Державний контроль за дотриманням страховиками вимог цього Положення здійснюється Нацкомфінпослуг відповідно до законодавства України. У разі виявлення порушень страховиком вимог цього Положення до страховика застосовуються заходи впливу, передбачені законодавством України.

{Пункт 1 розділу V із змінами, внесеними згідно з Розпорядженням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг № 2421 від 27.11.2012}

2. У разі необхідності Нацкомфінпослуг може вимагати надання інформації про дотримання нормативів достатності, диверсифікованості та якості активів станом на будь-яку дату. Страховик повинен надати зазначену інформацію до Держфінпослуг протягом десяти робочих днів з дня отримання запиту Держфінпослуг.

{Пункт 2 розділу V із змінами, внесеними згідно з Розпорядженням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг № 2421 від 27.11.2012}

3. У разі недотримання нормативів достатності, диверсифікованості та якості активів страховик зобов'язаний протягом десяти робочих днів повідомити про це Нацкомфінпослуг та надати письмові пояснення і план здійснення заходів щодо фінансового оздоровлення.

{Пункт 3 розділу V із змінами, внесеними згідно з Розпорядженням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [№ 2421 від 27.11.2012](#)}

**В.о. члена Комісії - директора
департаменту стандартів
регулювання та нагляду
за фінансовими установами**

Г.М. Третякова

Публікації документа

- **Офіційний вісник України** від 04.12.2009 — 2009 р., № 91, стор. 198, стаття 3097